

2020-1-FR01-KA204-080534

01 – Εργαλείο για την περιβαλλοντική αυτοαξιολόγηση των τουριστικών καταλυμάτων

Το Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο
για το περιβάλλον και ο τουρισμός

05.04.2023

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Table of Contents

Εισαγωγή	3
Διαχείριση αποβλήτων	6
Ευρωπαϊκό πλαίσιο	6
Το πλαίσιο στην Ελλάδα	8
Διαχείριση νερού	11
Ευρωπαϊκό πλαίσιο	11
Το πλαίσιο στην Ελλάδα	15
Διαχείριση της ενέργειας	16
Ευρωπαϊκό πλαίσιο	16
Το πλαίσιο στην Ελλάδα	18
Κινητικότητα και προσβασιμότητα	22
Ευρωπαϊκό πλαίσιο	22
Το πλαίσιο στην Ελλάδα	24
Βιοποικιλότητα και προστασία της φύσης	26
Ευρωπαϊκό πλαίσιο	26
Το πλαίσιο στην Ελλάδα	28
Ένταξη τουριστικών εγκαταστάσεων στο τοπίο	32
Ευρωπαϊκό πλαίσιο	32
Το πλαίσιο στην Ελλάδα	34
Έκθεση σε φυσικούς κινδύνους	37
Ευρωπαϊκό πλαίσιο	37
Το πλαίσιο στην Ελλάδα	38
Βιβλιογραφία	40

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Εισαγωγή

Νέες ευρωπαϊκές στρατηγικές και νομοθεσίες, με βάση την ευρωπαϊκή «Πράσινη Συμφωνία», ωθούν όλον τον τουριστικό κλάδο προς την πράσινη μετάβαση. Η πιο φιλική στάση του τουριστικού τομέα έναντι του περιβάλλοντος συμβαδίζει με την αναθεώρηση και την εφαρμογή διάφορων νομοθετικών πρωτοβουλιών σήμερα που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες αναφέρονται σε ένα ευρύ φάσμα, ξεκινώντας από ένα υγιεινότερο σύστημα διατροφής και φτάνοντας έως μεταφορές φιλικές προς το περιβάλλον.

Το 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε μια σειρά νομοθετικών προτάσεων προκειμένου να επιτευχθεί η κλιματική ουδετερότητα στην ΕΕ έως το 2050 και προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030, σε σύγκριση με το 1990. Αυτή η «πράσινη μετάβαση» επηρεάζει τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα του τουριστικού κλάδου σε αρκετές και ποικίλες πτυχές του, και είναι πάρα πολλές οι σχετικές στρατηγικές και νομοθεσίες της ΕΕ, δημιουργώντας έτσι ένα περίπλοκο πλέγμα.

Νομοθεσία για τον τουρισμό και το περιβάλλον

Οι επαγγελματίες του τουρισμού θα πρέπει να γνωρίζουν τη συναφή νομοθεσία στην Ευρώπη και στη χώρα τους¹. Αυτό θα τους βοηθήσει να μάθουν για τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις, να θεσπίσουν μέτρα για την πρόληψη ή την ελαχιστοποίηση των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων στο χώρο που τους περιβάλλει, και να ενημερώνουν καλύτερα τους επισκέπτες τους.

Στην Ελλάδα, όπου ο τουρισμός ήταν ένας κλάδος με αυξανόμενη παρουσία για δεκαετίες, η περιβαλλοντική στρατηγική και ο σεβασμός για τους φυσικούς πόρους δεν αποτελούσαν πάντα προτεραιότητα. Ωστόσο, αυτό αλλάζει χάρη σε τρία βασικά στοιχεία:

- Την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία, η οποία θα έπρεπε να έχει μεταφερθεί και εφαρμοστεί στην Ελλάδα από την προσχώρηση της χώρας στην ΕΕ το 1981.
- Τη νέα απαίτηση των επισκεπτών για περισσότερη βιωσιμότητα και σεβασμό του περιβάλλοντος.
- Την πανδημία της COVID-19 και την αύξηση του τοπικού τουρισμού και του οικοτουρισμού.

---

¹ βλέπε: Κανονισμός για την τουριστική δραστηριότητα στην Ευρώπη - https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/business-portal/understanding-legislation/regulation-tourism-activity-europe_en

- Επιπλέον, υπάρχει μια αυξημένη ευαισθησία μεταξύ των επαγγελματιών σχετικά με την έλλειψη περιβαλλοντικής προστασίας και τα χαμηλά επίπεδα αποτελεσματικότητας και ανταγωνιστικότητας της τουριστικής δραστηριότητάς μας.

Αξίζει να σημειώσουμε πως πολλές περιοχές της Ελλάδας, οι οποίες βίωσαν σημαντική πληθυσμιακή μείωση, ιδίως οι αγροτικές περιοχές τις δεκαετίες του '50 και του '60, κατάφεραν να διατηρήσουν και να αυξήσουν τον ενεργό πληθυσμό τους χάρη στην ανάπτυξη του τουρισμού. Χαρακτηριστικά παραδείγματα περιλαμβάνουν νησιωτικές περιοχές όπως τα Δωδεκάνησα, τις Κυκλάδες και άλλες. Εντούτοις, σε ορισμένες περιοχές, ο τουρισμός εξελίχθηκε σε «μονοκαλλιέργεια», έχοντας ως αποτέλεσμα ολόκληρη η οικονομική, παραγωγική και η κοινωνική διάρθρωση αυτών των περιοχών να εξαρτώνται αποκλειστικά από αυτόν. Η συγκέντρωση μεγάλου αριθμού επισκεπτών σε μικρές γεωγραφικές περιοχές για σύντομη χρονική περίοδο δημιουργεί πολύπλευρα προβλήματα που σχετίζονται με την ανθεκτικότητα του περιβάλλοντος και τη χωρητικότητα των υποδομών, και έχει αρνητικές επιπτώσεις για τους ντόπιους.

Παρότι ορισμένα μέτρα, όπως ο «πράσινος τουρισμός» ή η «πράσινη επιχείρηση», έχουν υιοθετηθεί ήδη από το 2008, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση της κοινής γνώμης.

Στόχοι της παρούσας έκθεσης

Η παρούσα έκθεση επιδιώκει να σας παρουσιάσει μια **επισκόπηση των τάσεων σε στρατηγικές και νομοθεσία** όσον αφορά τα βασικά ζητήματα που καλύπτει το έργο EcoHosting.net. **Δεν πρόκειται για εξαντλητική επιτομή της νομοθεσίας της ΕΕ**, αλλά για μια παρουσίαση που θα πρέπει να σας βοηθήσει να κατανοήσετε καλύτερα το παρόν και το μελλοντικό πλαίσιο και τους περιορισμούς που σχετίζονται με τις τουριστικές δραστηριότητες.

Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι οι τάσεις των στρατηγικών για τον τουρισμό, οι οποίες και επηρεάζουν τους επαγγελματίες του τουρισμού, δίνουν απαντήσεις στις συγκεκριμένες προκλήσεις του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, του περιορισμού των πιέσεων στη βιοποικιλότητα και της διατήρησης των υδάτινων πόρων.

Τα δυνατά σημεία των τουριστικών προορισμών αφορούν την ποιότητα των φυσικών πόρων τους, την πολιτιστική κληρονομιά τους και τις δυνατότητές τους να παρέχουν στους πελάτες τους μοναδικές και αυθεντικές εμπειρίες.

Οι επαγγελματίες του τουρισμού διαδραματίζουν καίριο ρόλο προς αυτήν την ανάπτυξη, σε στενή συνεργασία με τις τοπικές αρχές.

Υπενθύμιση:

Η νομοθεσία της ΕΕ περιλαμβάνει:

- κανονισμούς (με άμεση ισχύ στα κράτη μέλη)
- οδηγίες (η επακριβής εφαρμογή των οποίων επαφίεται στην ευθύνη των κρατών μελών)

Πριν από την υιοθέτηση νομοθεσίας, η οποία εγκρίνεται από το Συμβούλιο της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταρτίσει στρατηγικές, σχέδια, ανακοινώσεις και προτάσεις, τα οποία είναι και τα έγγραφα προσανατολισμού, χωρίς να είναι δεσμευτικά.

Διαχείριση αποβλήτων

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

- Βασικές διατάξεις της ευρωπαϊκής πολιτικής

Η οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα αποτελεί το νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την αντιμετώπιση και διαχείριση των αποβλήτων στην ΕΕ. Προβλέπει την «ιεράρχηση των αποβλήτων.» Προκειμένου να μειωθούν οι επιπτώσεις των αποβλήτων στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, αυτή η «ιεράρχηση των αποβλήτων» δίνει προτεραιότητα στην πρόληψη (τη μη δημιουργία αποβλήτων), προετοιμάζοντας έτσι για την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση, την επεξεργασία και, ως ύστατη λύση, τη διάθεσή τους².

Αριθμητικά δεδομένα¹- [Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)

² Δείτε: Οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98/ΕΚ [EUR-Lex - 32008L0098 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Ορισμένες κατηγορίες αποβλήτων απαιτούν ειδικές προσεγγίσεις και η ΕΕ διαθέτει αρκετούς νόμους για την αντιμετώπιση διαφόρων ειδών αποβλήτων (π.χ. απόβλητα του κατασκευαστικού τομέα, απόβλητα συσκευασιών, οχήματα στο τέλος της ζωής τους, επικίνδυνα απόβλητα, κ.λπ.) ή ειδικές μεθόδους επεξεργασίας (π.χ. υγειονομική ταφή).

Για παράδειγμα, η οδηγία της ΕΕ σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον έχει ως στόχο την καταπολέμηση των πλαστικών μιας χρήσης και καθιστά όλες τις πλαστικές συσκευασίες επαναχρησιμοποιήσιμες ή ανακυκλώσιμες έως το 2030³.

- **Πρόληψη των αποβλήτων και κυκλική οικονομία**

Με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, προτείνεται ένα νέο «πράσινο μοντέλο ανάπτυξης» για την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών με λιγότερους πόρους και με περισσότερους «πράσινους πόρους», και παράλληλα για την ελαχιστοποίηση ή ακόμη και την εκμηδένιση των αποβλήτων σε όλα τα στάδια της παραγωγής, αλλά επίσης και μετά το τέλος της ζωής ενός προϊόντος. Αυτό συμβαίνει, όχι μόνο επειδή τα απόβλητα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, το κλίμα και την ανθρώπινη υγεία, αλλά επίσης επειδή έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία, καθώς έχουν ως αποτέλεσμα την απώλεια πολύτιμων υλικών.

Υπό αυτό το πνεύμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε ένα **σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία**⁴ το οποίο εστιάζεται στην πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και στην προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων.

Το σχέδιο καθορίζει στόχους για την ανακύκλωση: για παράδειγμα, οι στόχοι για την ανακύκλωση ανέρχεται σε ποσοστό 40% έως το 2025 και 55% έως το 2030· για το ξύλο είναι 25% έως το 2025 και 30% έως το 2030· και για το χαρτί και το χαρτόνι έχει οριστεί στο 75% έως το 2025 και 85% έως το 2030.

Επιπλέον, παρότι δεν είναι ακόμα νομικά δεσμευτικό, ενθαρρύνεται η μείωση της σπατάλης τροφίμων κατά 30% έως το 2025, και κατά 50% έως το 2030, σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς στόχους των Ηνωμένων Εθνών.

- **Ειδική πολιτική για τη διαχείριση των τροφίμων στον τομέα του τουρισμού**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης στον τομέα του τουρισμού, το 2016. Μολονότι το εν λόγω έγγραφο δεν είναι νομικά

³ Δείτε την [οδηγία \(ΕΕ\) 2019/904 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου... - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁴ Δείτε το [νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία](#) του 2020

δεσμευτικό, συνιστά ένθερμα στον κλάδο να επικεντρωθεί στη μείωση της δημιουργίας αποβλήτων, επαναχρησιμοποιώντας ό,τι είναι εφικτό, διαθέτοντας σύστημα διαχωρισμού των αποβλήτων και ανακυκλώνοντας τα διαχωρισμένα απόβλητα.

Αυτή η προσέγγιση είναι επίσης σκόπιμη από την οπτική της οικονομίας, καθώς πολλά είδη τελικής διευθέτησης αποβλήτων απαιτούν πληρωμή δύο φορές: κατά την απόκτηση και κατά τη διάθεση.

- **Τρέχουσες αναθεωρήσεις**

Το 2022 η Επιτροπή πρότεινε τη δέσμη μέτρων για την κυκλική οικονομία II, της οποίας ο βασικός στόχος είναι να διασφαλιστούν για τους καταναλωτές επαναχρησιμοποιήσιμες επιλογές συσκευασίας και να εγκαταλειφθούν οι άχρηστες συσκευασίες⁵.

- **Γενικές πηγές**

- [Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος](#)
- [Καλύτερες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης στον ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ](#)
- [Στόχος 12: Διασφάλιση προτύπων βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής](#)

Το πλαίσιο στην Ελλάδα

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, η διαχείριση αποβλήτων θα πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς να μπαίνει σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να βλάπτεται το περιβάλλον. Χωρίς να δημιουργείται κίνδυνος για το νερό, τον αέρα, το έδαφος, τα φυτά ή τα ζώα, χωρίς οχλήσεις που προκαλούνται από θόρυβο ή οσμές· και χωρίς να υπάρχει αρνητικός αντίκτυπος για το τοπίο ή για τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.

Επιπροσθέτως, η αποκαλούμενη **αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»**, σύμφωνα με την οποία το κόστος πρέπει να επιβαρύνει τον αρχικό παραγωγό αποβλήτων, τον τρέχοντα ή τους προηγούμενους κατόχους αποβλήτων, ωθεί τα υπεύθυνα πρόσωπα ή επιχειρήσεις να μειώσουν τα απόβλητα που παράγονται και τα οποία οφείλουν να διαχειριστούν οι ίδιοι ή να τα αναθέσουν σε εξειδικευμένα γραφεία. Βέβαια, αυτή η ευθύνη εξαρτάται από τις τρέχουσες τεχνικώς εφικτές και οικονομικά βιώσιμες λύσεις!

Ένα Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων εγκρίθηκε από το υπουργικό συμβούλιο τον Ιούνιο του 2021 (πράξη υπουργικού συμβουλίου αριθμ. 11, της 29ης Απριλίου 2022, ΦΕΚ 83 Α). Το εν λόγω πρόγραμμα αποσκοπεί σε καλύτερη ενημέρωση του

---

⁵ [Οδηγία για τα πλαστικά μιας χρήσης](#) 2019 και [οδηγία για τις πλαστικές σακούλες](#) 2015

κοινού και θέτει στόχους μείωσης των αποβλήτων για συγκεκριμένα ρεύματα προτεραιότητας. Ο τομέας της εστίασης και τα εστιατόρια και οι υπηρεσίες σίτισης καλύπτονται από το εν λόγω πρόγραμμα.

- **Σχετικά με τη μείωση των πλαστικών αποβλήτων**

Η Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση στην Ευρώπη όσον αφορά την κατά κεφαλήν χρήση πλαστικής σακούλας! Ωστόσο, το 2018, η Ελλάδα έθεσε σε ισχύ τη νομοθεσία της ΕΕ με βάση την οποία οι καταναλωτές υποχρεούνται να πληρώνουν μερικά επιπλέον λεπτά ανά πλαστική σακούλα. Στόχος ήταν να μειωθεί ο αριθμός των σακουλών ανά καταναλωτή σε 90 ετησίως ανά άτομο τα επόμενα δύο χρόνια, και σε 40 έως το 2025.

Το 2021 η Ελλάδα απαγόρευσε τα πλαστικά μιας χρήσης, μεταξύ άλλων τα μαχαιροπίρουνα, τα πιάτα, τα καλαμάκια, τα δοχεία από φελιζόλ και τα ποτήρια, τους αναδευτήρες ποτών και τις μπατονέτες, καθώς επίσης και όλα τα είδη προϊόντων που αποσυντίθενται σε μικροπλαστικά.

Η κυβέρνηση έθεσε δύο βασικούς στόχους για τη μείωση της χρήσης έως 30% έως το έτος 2024, σε σύγκριση με το έτος 2022, και κατά 60% έως το έτος 2026, σε σύγκριση με το έτος 2022.

Επιπροσθέτως, για να μειωθεί η χρήση ορισμένων μη ανακυκλώσιμων πλαστικών συσκευασιών, θα εφαρμόζεται μετρώ εγγύησης για πλαστικά μπουκάλια και επίσης για αλουμινένια κουτιά, γυάλινα δοχεία.

Καλή πρακτική

Από το 2015 σε ορισμένα ελληνικά νησιά, όπως η Αλόνησος στις Βόρειες Σποράδες, προσπαθούν να εξαλείψουν τη χρήση πλαστικών σακουλών και ξεκίνησαν τη χρήση υφασμάτινων ως εναλλακτικών. Η Σίκινος ήταν το πρώτο νησί στην Ελλάδα που αντικατέστησε τα πλαστικά καλαμάκια με βιοδιασπώμενα ως εναλλακτική λύση.

Δείτε:

Το Νησί μας | Δήμος Αλοννήσου (alonissos.gr)

Η Σίκινος υποδέχεται τα βιοδιασπώμενα πλαστικά καλαμάκια (energypress.gr)

- **Σχετικά με τη μείωση της σπατάλης τροφίμων**

Το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων προβλέπει, έως το 2030, ένα 30% μείωση της σπατάλης τροφίμων κατά κεφαλήν, σε σύγκριση με τη σπατάλη τροφίμων του 2022 σε επίπεδο λιανικής πώλησης και καταναλωτή.

Καλή πρακτική

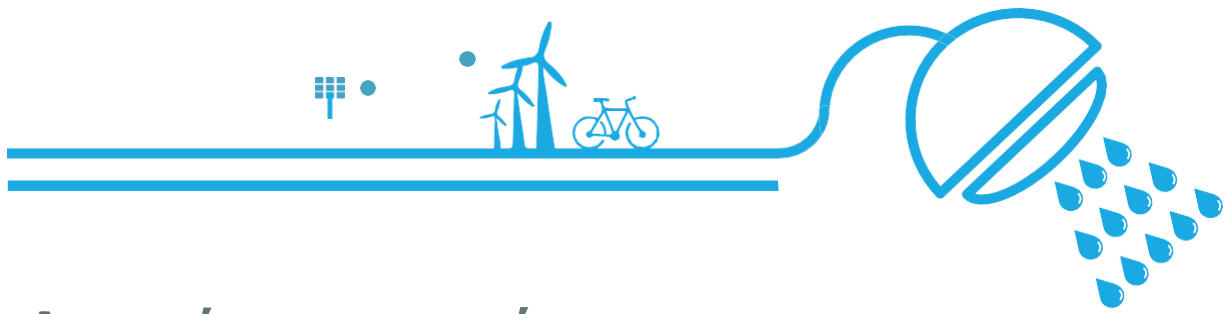
Την Πρόληψη της Σπατάλης Τροφίμων Ελλάδας ξεκίνησε μια εθνική «Συμμαχία για τη Μείωση της Σπατάλης Τροφίμων» το 2020, μια πρωτοβουλία της οργάνωσης «Μπορούμε» και του ΑΒ Βασιλόπουλος. Υπό την αιγίδα του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η Συμμαχία συνενώνει τις δυνάμεις καίριων ενδιαφερομένων, όπως ενώσεων επαγγελματιών και της βιομηχανίας, εταιριών από όλη τη διατροφική αλυσίδα, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών καθώς της ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας. Γύρω στους 35 ενδιαφερομένους υπέγραψαν αυτή τη συμφωνία εθελοντικής συνεργασίας.

Τον Μάρτιο 2021, το Αμερικανικό Κολέγιο της Ελλάδας (ACG) υπέβαλε την πρώτη έκθεση, η οποία περιλάμβανε συνολικά 75 δράσεις, καλές πρακτικές, πρωτοβουλίες για την πρόληψη και τη μείωση της σπατάλης τροφίμων. Η δεύτερη έκθεση για το 2021 κυκλοφόρησε τον Μάιο, με 69 δράσεις, ταξινομημένες σε 10 άξονες πολιτικής.

Δείτε: Μπορούμε Αρχική σελίδα (boroume.gr)

• Περισσότερα

- Ο Άτλας του πλαστικού – Το πλαστικό στην Ελλάδα #3 Νομοθεσία – Φίλιππος Κυρκίτσος, Δρ Περιβαλλοντολόγος, πρόεδρος της Οικολογικής Εταιρείας Ανακύκλωσης (Νοβ. 2021) <https://youtu.be/BbRZCAjK204>
- Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, [Προφίλ χώρας για την πρόληψη αποβλήτων, Ελλάδα](#). 2003
- Οι οδηγίες της ΕΕ για απορριμμάτων που προέρχονται από συσκευασίες μεταφέρθηκαν στο εθνικό δίκαιο με διάφορες νομοθετικές πράξεις: βλέπε [Νομοθεσία - \(ypen.gov.gr\)](#)

Διαχείριση νερού

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί το νερό ως ένα **μη εμπορικό προϊόν** και ως μια κληρονομιά που θα πρέπει να της επιφυλάσσεται η ανάλογη μεταχείριση, επειδή «*Τα καθαρά ύδατα είναι η κινητήριος δύναμη της ζωής*». Τις τελευταίες δεκαετίες κατέστη σαφές, με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ορατές πια, ότι ασκούνται μεγάλες πιέσεις σε αυτό το αγαθό και ότι η ποσότητα καλής ποιότητας γλυκού νερού είναι περιορισμένη.

- **Βασικές ευρωπαϊκές διατάξεις**

- *Η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα*

Θεσπίστηκε ένα σφαιρικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή πολιτική για τα ύδατα το 2000 χάρη στην **οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα** (οδηγία 2000/60/ΕΚ), η οποία θέτει ως στόχο σε μια καλή κατάσταση υδάτων, γενικότερα. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να προλαμβάνεται ή να περιορίζεται η εισροή ρύπων στα υπόγεια ύδατα και για την να προλαμβάνεται η υποβάθμιση της κατάστασης των συστημάτων υπόγειων υδάτων.

Οι στόχοι είναι:

- να αυξηθεί η προστασία και να βελτιωθεί το υδάτινο περιβάλλον καθώς και να προληφθεί ή να περιοριστεί η εισροή ρύπων στα υπόγεια ύδατα με σκοπό την πρόληψη της περαιτέρω ρύπανσης.
- να διασφαλιστεί ότι θα οριστεί διαχείριση για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση του υδάτινου οικοσυστήματος συνολικά (και όχι μόνο μέρος του, ξεχωριστά)
- να προαχθεί η βιώσιμη χρήση νερού, στη βάση της μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων
- και να συμβάλλει στον μετριασμό των επιπτώσεων από τις πλημμύρες και τις ξηρασίες.

- *Ειδικές διατάξεις*

Μέσα σε αυτό το γενικότερο πλαίσιο, εγκρίθηκαν αρκετές ειδικές οδηγίες ώστε να διασφαλίζεται ότι έχει προβλεφθεί διαχείριση για τα ύδατα και ότι προστατεύονται μακροπρόθεσμα, αλλά και ότι προστατεύονται τα υδατικά οικοσυστήματα (υπόγεια ύδατα, πόσιμο νερό, αστικά λύματα, κ.λπ.). Ανάμεσά τους, ορισμένες οδηγίες μπορεί να ενδιαφέρουν άμεσα κατόχους ξενοδοχείων και κατασκηνώσεων (κάμπινγκ), ιδίως αυτά που βρίσκονται κοντά σε φυσικά επιφανειακά ύδατα (θάλασσες, ποτάμια, λίμνες, κ.λπ.):

- Οδηγία για τα **ύδατα κολύμβησης** (οδηγία 2006/7/ΕΚ): έχει σκοπό να διασφαλιστεί η παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης σε όλα τα φυσικά επιφανειακά ύδατα που χρησιμοποιούνται για αναψυχή σε όλη την Ευρώπη. Αυτό σημαίνει ότι ενημερώνονται οι επαγγελματίες του τουρισμού κατά την κολυμβητική περίοδο.
- Η οδηγία για τις **πλημμύρες** (οδηγία 2007/60/ΕΚ) αποβλέπει στη διαχείριση του κινδύνου πλημμύρας και των κινδύνων που εγκυμονούν οι πλημμύρες για την ανθρώπινη υγεία, τις οικονομικές δραστηριότητες και το περιβάλλον. Η οδηγία ζητά από τα κράτη μέλη να παρακολουθούν ή να ενημερώνουν το κοινό για τυχόν κίνδυνο πλημμύρας από όλα τα υδατορρεύματα και τις ακτές, να τους εκτιμούν και να χαρτογραφούν τους εν λόγω κινδύνους. Επίσης, πρέπει να οργανώσουν μέτρα με σκοπό τη μείωση των ενδεχόμενων κινδύνων.

Επιπλέον, ο κανονισμός για την **επαναχρησιμοποίηση των υδάτων** του Μαΐου 2020, που έχει ως στόχο να ενθαρρύνει και να διευκολύνει την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων στην ΕΕ, να συμβάλει στη μείωση της κατανάλωσης νερού και στη διαχείριση ενδεχόμενης λειψυδρίας. Εστιάζεται στην επαναχρησιμοποίηση των υδάτων στη γεωργία, αλλά προβλέπει και τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων, γενικότερα, ενώ έδωσε το εναρκτήριο λάκτισμα για να αναπτυχθούν συστήματα επαναχρησιμοποίησης των υδάτων. Με μια επανεξέταση του τομέα, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2017 από την οργάνωση Water Reuse Europe, εντοπίστηκαν 787 συστήματα που εφαρμόζαν την επαναχρησιμοποίηση, κατανεμημένα σε 16 ευρωπαϊκές χώρες. Το 11% αυτών δημιουργήθηκαν για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων σε δραστηριότητες αναψυχής. Ο εν λόγω κανονισμός θα ισχύσει σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ από τον Ιούνιο του 2023.

- **Καλύτερη παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων**

Αυτή η νομοθετική πράξη συνέβαλε στη βελτίωση της εθνικής νομοθεσίας και επίσης οδήγησε σε μια αύξηση της παρακολούθησης της ποιότητας και της κατάστασης των υδάτων, επειδή παρείχε στους επαγγελματίες περισσότερες πληροφορίες για τα ύδατα σε αυτόν τον τομέα:

- [To WISE](#), σύστημα πληροφοριών σχετικά με τα ύδατα για την Ευρώπη, προσφέρει δεδομένα για τα γλυκά και τα θαλάσσια ύδατα στην Ευρώπη
- Διαδραστικός χάρτης για τον έλεγχο της κατάστασης των υδάτων κολύμβησης στην περιοχή σας: [Κατάσταση υδάτων κολύμβησης \(europa.eu\)](#)

- **Ειδικό κανόνες για τη διαχείριση του νερού στον τομέα του τουρισμού**

Σύμφωνα με τα **κριτήρια για την ευρωπαϊκή οικολογική σήμανση για τα τουριστικά καταλύματα**, τα οποία αφορούν μόνο επιχειρήσεις που βρίσκονται στη διαδικασία πιστοποίησης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη αρκετά κριτήρια σχετικά με τη διαχείριση των υδάτων. Αυτά τα κριτήρια μπορούν να παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές για κάθε ξενοδόχο ή ιδιοκτήτη κατασκήνωσεων (κάμπινγκ) που επιθυμεί να διαχειρίζεται καλύτερα το νερό.

Κριτήρια για την ευρωπαϊκή οικολογική σήμανση για τα τουριστικά καταλύματα – Διαχείριση υδάτων

- Ο μέσος συντελεστής ροής του νερού στις βρύσες του μπάνιου και του ντους δεν υπερβαίνουν τα 8,5 λίτρα/λεπτό (εκτός από τις μπανιέρες, το ντους σε σιλι βροχής και το υδρομασάζ). Προκειμένου να διασφαλίζεται αυτό, πρέπει να υπολογίζεται ο αριθμός των λίτρων που ρέουν από τις βρύσες του μπάνιου και τα ντους. Αυτό θα μπορούσε να γίνει με τη χρήση ενός ροόμετρου ή ενός μικρού κουβά και ενός ρολογιού.
- Αποδοτικές εγκαταστάσεις παροχής νερού: για αποχωρητήρια και ουρητήρια, δεν επιτρέπεται η συνεχής απόπλυση. Αποχωρητήρια που τοποθετούνται κατά τη διάρκεια της άδειας χρήσης του οικολογικού σήματος της ΕΕ πρέπει να έχουν αποτελεσματική έκπλυση αποχωρητηρίου $\leq 4,5$ L.
- Όσον αφορά τις βρύσες μπάνιου και τις κεφαλές ντους, η μέση ροή του ντους δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 7 λίτρα/λεπτό και των βρυσών μπάνιου δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 7 λίτρα/λεπτό.
- Κάθε κατάλυμα θα πρέπει να ποτίζει τα φυτά και τον κήπο του μετά το ηλιοβασίλεμα ή πριν ανέβει ψηλά ο ήλιος.
- Τα ξενοδοχεία και οι χώροι κατασκήνωσης (κάμπινγκ) δεν θα πρέπει να αλλάζουν σεντόνια και πετσέτες σε καθημερινή βάση. Τυχόν συχνότερες αλλαγές θα πρέπει να απαιτούνται ρητώς από

τη νομοθεσία ή τις εθνικές κανονιστικές ρυθμίσεις, να προβλέπονται από πιστοποίηση τρίτου φορέα ή να γίνονται κατόπιν αιτήματος των επισκεπτών.

- Επιπλέον κριτήρια ενθαρρύνουν τα καταλύματα να διαμορφώνουν την πολιτική τους για τη διαχείριση πισίνας έτσι ώστε να ανακυκλώνουν το βρόχινο νερό και τα οικιακά λύματα, καθώς και να διαθέτουν αποδοτικά συστήματα άρδευσης.

• Τρέχουσες αναθεωρήσεις

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να επιταχύνει τη μείωση της ρύπανσης στα ύδατα:

- Η **αναθεώρηση της οδηγίας για το πόσιμο νερό** θα ενισχύσει τα πρότυπα για την ποιότητα νερού, καταπολεμώντας ρύπους που προκαλούν ανησυχία, όπως τους ενδοκρινικούς διαταράκτες και τα μικροπλαστικά, οδηγώντας σε ολοένα και καθαρότερο νερό βρύσης για όλους καθώς και μικρότερη ανάγκη για πλαστικά μπουκάλια.
- Επιπρόσθετα, το 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε το σχέδιο δράσης της ΕΕ **«Για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους»**. Το σχέδιο δράσης θέτει ως στόχο έως το 2050 να επιτευχθούν επίπεδα που δεν θεωρούνται πια επιβλαβή για την υγεία και τα φυσικά οικοσυστήματα. Η ιδέα είναι να επιταχυνθεί η **μείωση της ρύπανσης στην πηγή**. Για το νερό, ο στόχος έως το 2030 είναι να βελτιωθεί η ποιότητα, μειώνοντας τα απόβλητα, τα πλαστικά απορρίμματα στη θάλασσα (κατά 50%) και τα μικροπλαστικά στο περιβάλλον (κατά 30%).

• Γενικές πηγές

- [Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα \(οδηγία 2000/60/ΕΚ\) και ειδική νομοθεσία: Ύδατα \(europa.eu\)](#)
- [Οδηγία για τα ύδατα κολύμβησης \(οδηγία 2006/7/ΕΚ\)](#)
- [Οδηγία για τις πλημμύρες \(europa.eu\)](#)
- [Κανονισμός για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων](#)
- [Οικολογικό σήμα για τα καταλύματα:
https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel-home/eu-ecolabel-tourist-accommodation/tourism-professionals-corner_en](#)
- [Σχέδιο δράσης της ΕΕ: «Για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους»](#)

Το πλαίσιο στην Ελλάδα

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, **το νερό είναι φυσικό αγαθό για την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών**, και τη διαχείρισή του έχει αναλάβει το υπουργείο Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογία, αρμόδιο για τους φυσικούς πόρους.

Επιπλέον, ιδιώτες με νομική προσωπικότητα μπορούν να εκτελούν έργα για την εκμετάλλευση των υδάτινων πόρων για δική τους παραγωγική χρήση, μέχρι την ικανοποίηση των αναγκών τους, όμως τα εν λόγω έργα απαιτούν άδεια από την αντίστοιχη για την εκάστοτε κατηγορία χρήσης αρχή.

Οι τουριστικές εγκαταστάσεις πρέπει να είναι εφοδιασμένα με νερό 24 ώρες την ημέρα, από 250 λίτρα έως 450 λίτρα ανά άτομο, ανάλογα με το πόσων αστέρων είναι το ξενοδοχείο. Σε περίπτωση που το ξενοδοχείο έχει κήπο, έχουν οριστεί για το γρασίδι 4 λίτρα/ m² και για τα λουλούδια 1,5-3 λίτρα/m².

- **Παραπομπές:**

- Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την κοινοτική οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα 2000/60 / ΕΚ έγινε με τον νόμο 3199/2003 (Α' 280) «Προστασία και διαχείριση των υδάτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
- Μητρώο ταυτοτήτων υδάτων κολύμβησης της Ελλάδας - bathingwaterprofiles.gr
- ΕΚΘΕΣΗ 2021 για την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης: [EL_June-2022-2.pdf \(bathingwaterprofiles.gr\)](#)
- Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος – Έκθεση [Ποιότητα των ελληνικών υδάτων κολύμβησης το 2021](#)

Διαχείριση της ενέργειας

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Τις τελευταίες δεκαετίες, η ΕΕ έθεσε φιλόδοξους στόχους για το κλίμα και την ενέργεια, οι οποίοι αποβλέπουν στην αύξηση της **αναλογίας πηγών ανανεώσιμης ενέργειας** στο συνολικό ενεργειακό μείγμα, καθώς και στην **εξοικονόμηση ενέργειας** μέσα από μέτρα βελτίωσης της διατήρησης και της απόδοσης.

- **Βασικές διατάξεις της πολιτικής**
  - **Παραγωγή ενέργειας**

Η ΕΕ προωθεί μια συντονισμένη προσέγγιση για τα κράτη μέλη της με σκοπό να ενθαρρύνεται η ενεργειακή απόδοση και να μειώνονται οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι θα τηρηθούν οι δεσμεύσεις της συμφωνίας του Παρισιού.

Επί του παρόντος, οι εγκεκριμένοι ελάχιστοι **στόχοι της ΕΕ** για την ανανεώσιμη ενέργεια και την ενεργειακή απόδοση για το 2030 είναι μια δέσμευση για αύξηση της **αναλογίας των ανανεώσιμων πηγών σε 32% της τελικής ακαθάριστης κατανάλωσης ενέργειας**. Ο συνολικός στόχος για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι να βρίσκονται στο 40% έως το 2030.

Για αυτόν τον σκοπό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί τη μετάβαση προς τις χαμηλές εκπομπές άνθρακα και διευκολύνει τις ιδιωτικές ή δημόσιες επενδύσεις για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια, μέσα από έργα συνχρηματοδότησης.

Επιπροσθέτως, κάποιες διατάξεις δίνουν τη δυνατότητα σε πολίτες να λειτουργήσουν ως παράγοντες ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών, παρέχοντας τη δυνατότητα για **κοινοτήτες ανανεώσιμης ενέργειας και αυτοκατανάλωση ανανεώσιμης ενέργειας**⁶.

---

⁶ «Οι ενεργειακές κοινότητες οργανώνουν συλλογικές δράσεις ή δράσεις των πολιτών για την ενέργεια, οι οποίες βοηθούν να ανοίξει ο δρόμος για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια, ενώ δίνουν στους πολίτες μια θέση στην πρώτη γραμμή. Οι κοινότητες αυτές συμβάλλουν στην αύξηση της δημόσιας αποδοχής για έργα ανανεώσιμης ενέργειας και καθιστούν ευκολότερη την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια. Ταυτόχρονα, έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν άμεσα οφέλη στους πολίτες, αυξάνοντας την ενεργειακή απόδοση, μειώνοντας τους

- **Κατανάλωση ενέργειας – απόδοση ενέργειας**

Οι χώρες της ΕΕ πρέπει να διασφαλίσουν συλλογικά μια δεσμευτική μείωση κατά 7% για την τελική κατανάλωση ενέργειας και κατά 9% για την κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020.

Η **οδηγία για την ενεργειακή απόδοση** δηλώνει ότι οι χώρες της ΕΕ πρέπει να επιτυγχάνουν νέες εξοικονομήσεις κάθε χρόνο της τάξης του 1,5% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας, από το 2024 έως το 2030, σε σύγκριση με το τρέχον 0,8%.

Οι απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης πρέπει επίσης να λαμβάνονται συστηματικά υπόψη, όταν δημόσιοι φορείς παρέχουν προϊόντα, υπηρεσίες, κτίρια και εργασία.

- **Τρέχουσες αναθεωρήσεις**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβαίνει σε αναθεώρηση της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση, ώστε να διπλασιάσει σχεδόν τις ετήσιες υποχρεώσεις εξοικονόμησης ενέργειας για τις χώρες της ΕΕ, από το 2024 έως το 2030.

Προσφάτως, το σχέδιο REPowerEU προέβλεψε καίρια μέτρα για την ταχεία μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από τα ορυκτά καύσιμα της Ρωσίας, επιταχύνοντας ακόμη περισσότερο τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια.

- **Μεταφορές:** Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβαίνει σε αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/631 για τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές CO₂ για επιβατικά οχήματα και μικρά φορτηγά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει επίσης κανόνες για τη χρήση ανανεώσιμων και χαμηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα καυσίμων στις θαλάσσιες μεταφορές.

- **Κτίρια:** η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεωρεί επίσης την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων με σκοπό να απαιτεί όλα τα νέα κτίρια να είναι μηδενικών εκπομπών έως το 2030.

- **Γενικές πηγές**

- [Ενέργεια – Επενδύοντας σε ένα βιώσιμο ενεργειακό μέλλον για την Ευρώπη](#)
- [Οδηγία για την ενεργειακή απόδοση](#)
- [Σχέδιο κλιματικών στόχων για το 2030](#)

λογαριασμούς ρεύματός τους και δημιουργώντας τοπικές ευκαιρίες εργασίας.» Δείτε: Ευρωπαϊκή Επιτροπή [Ενεργειακές κοινότητες \(europa.eu\)](https://europa.eu)

- ο [Ανανεώσιμη ενέργεια – οδηγία, στόχοι και κανόνες | Ενέργεια](#)
- ο [Αγροτικές ενεργειακές κοινότητες](#)

Το πλαίσιο στην Ελλάδα

- **Ανανεώσιμη ενέργεια**

Με βάση την ευρωπαϊκή νομοθεσία, το **ενοποιημένο εθνικό σχέδιο της Ελλάδας για την ενέργεια και το κλίμα**, για την περίοδο 2021-2030 έχει ως στόχο να θεσπίσει μείωση κατά 40% στις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου το 2030, σε σύγκριση με το 1990 ή πάνω από 55% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005.

Τα μέτρα πολιτικής που προβλέπονται για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου περιλαμβάνουν:

- Κλείσιμο των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που λειτουργούν με λιγνίτη, και διασύνδεση αυτόνομων συστημάτων στα νησιά·
- Προώθηση του φυσικού αερίου ως ενδιάμεσου καυσίμου για τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα του συστήματος ενέργειας·
- Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), συστημάτων αποθήκευσης και παραγωγής καυσίμων από ΑΠΕ·
- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, της βιομηχανίας και των υποδομών·
- Μείωση των εκπομπών στον τομέα των μεταφορών.

Σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ): στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, η αναλογία ανανεώσιμων πηγών θα πρέπει να αυξηθεί σε τουλάχιστον 60% έως το 2030. Στον τομέα της θέρμανσης και ψύξης, η αναλογία των ΑΠΕ σε ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας θα αυξηθεί σε 42,5% έως το 2030 (30,6% το 2020).

Επιπροσθέτως, ο **Εθνικός Κλιματικός Νόμος**, που εγκρίθηκε τον Μάιο 2022⁷, θέτει στόχους για τη μείωση των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 55% έως το 2030, κατά 80% έως το 2040 και μιλάει για επίτευξη μηδενικών εκπομπών έως το 2050. Ορίζει καίρια μέτρα για τη μείωση των εκπομπών, περιλαμβανομένης της σταδιακής κατάργησης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με λιγνίτη έως το 2028. Αυτοί οι στόχοι απαιτούν μεγάλη προσπάθεια για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση της ανανεώσιμης ενέργειας.

---

⁷ Νόμος 4936/2022 για την «Προστασία του κλίματος και της βιοποικιλότητας και τη διαχείριση των αποβλήτων και άλλες διατάξεις»

- **Ενεργειακές κοινότητες**

Οι **ενεργειακές κοινότητες** στην Ελλάδα αποτελούν ένα νέο μοντέλο αυτοπαραγωγής, αυτοκατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και ανεξαρτησίας του καθημερινού καταναλωτή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω της προώθησής της στους παραγωγούς. Από τη δημοσίευση του νόμου 4513 τον Ιανουάριο του 2018 και μετά, οι **ενεργειακές κοινότητες** εισήλθαν στην ελληνική αγορά ενέργειας. Ωστόσο, τα κενά στο νομικό πλαίσιο και οι καθυστερήσεις της γραφειοκρατίας έχουν δημιουργήσει εμπόδια στη θεσμική θωράκιση αυτού του νέου τρόπου αυτοπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Μέλη των ενεργειακών κοινοτήτων μπορούν να είναι πολίτες και νομικές οντότητες, καθώς επίσης και περιφερειακές και τοπικές αρχές, ενώ ο σκοπός κάθε ενεργειακής κοινότητας μπορεί να είναι η κερδοφορία (δηλ., οικονομικά οφέλη μέσα από την πώληση της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας) ή μπορεί και να μην είναι η κερδοφορία (αυτοκατανάλωση)⁸.

Η Τήλος είναι το πρώτο νησί που είναι ενεργειακά ανεξάρτητο και πλήρως αυτόνομο στην Ελλάδα.

Το νησί έχει καταφέρει να γίνει αυτόνομο, χάρη σε ένα καινοτόμο τεχνολογικό σύστημα που αναπτύχθηκε ιδιωτικά: ένα υβριδικό ενεργειακό σύστημα, το οποίο χρησιμοποιεί διάφορες πηγές ενέργειας, μεταξύ άλλων την αιολική και την ηλιακή, ενώ παράλληλα προσαρμόζει την παραγωγή, αποθήκευση και χρήση ενέργειας ανάλογα με μετεωρολογικά και τεχνικά επιχειρησιακά δεδομένα σε πραγματικό χρόνο. Ως αποτέλεσμα, η φόρτιση και η αποθήκευση πραγματοποιούνται με τέτοιο τρόπο που να επιτρέπεται στο ηλεκτρικό δίκτυο να τροφοδοτεί το σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς διακοπές και στο χαμηλότερο δυνατό κόστος, μεγιστοποιώντας, τελικά, την ενεργειακή απόδοση του όλου συστήματος.

Το έργο απέφερε πολλά οφέλη στην κοινότητα, την τοπική οικονομία και το περιβάλλον: τη χρησιμοποίηση διάφορων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας· την προστασία της βιοποικιλότητας και του οικοσυστήματος του νησιού· τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης· και την προώθηση του οικοτουρισμού.

Δείτε: <https://kede.gr/tilos-to-nisi-pou-anatrepei-ta-dedomena-stin-paragogi-energeias/>

⁸ Yannis Maniatis, Haris Doukas, Emmanuel Karagiannis (2022) A Greek Green Deal: building energy democracy and fighting energy poverty. GreeSE Papers αριθ.181

- **Κατανάλωση ενέργειας**

Ο άρθρο 41 του νόμου για την «Προστασία του κλίματος και της βιοποικιλότητας και τη διαχείριση των αποβλήτων και άλλες διατάξεις» αναφέρεται στην αειφόρο διαχείριση του τουριστικού τομέα και περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με την προώθηση του αειφορικού τουρισμού, την ανάπτυξη πράσινων τουριστικών υποδομών, τη διατήρηση και προστασία της φύσης και του πολιτιστικού κληρονομήματος, την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον τουριστικό τομέα.

Και οι μικρές τουριστικές επιχειρήσεις έχουν υποχρεώσεις σύμφωνα με το νόμο αυτό για την κλιματική αλλαγή στον τομέα του τουρισμού. Οι υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την υποβολή πληροφοριών και δεδομένων για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις τουριστικές δραστηριότητές τους και τον σχεδιασμό και υλοποίηση μέτρων μείωσης αυτών των εκπομπών. Επίσης, πρέπει να ακολουθούν τις οδηγίες και τους κανονισμούς για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων τους και την αειφορία στη χρήση των φυσικών πόρων, όπως το νερό και η ενέργεια.

- **Κτίρια**

Όλα τα νέα κτίρια πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις της ενεργειακής απόδοσης.

Οι ακόλουθες κατηγορίες κτιρίων εξαιρούνται από την ανάγκη συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις:

- κτίρια που προστατεύονται ως μέρος συγκεκριμένου περιβάλλοντος ή λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ή ιστορικής τους αξίας, στον βαθμό που η συμμόρφωση προς ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης θα αλλοίωνε απaráδεκτα τον χαρακτήρα ή την εμφάνισή τους
- κτίρια χρησιμοποιούμενα ως χώροι λατρείας
- βιομηχανικές εγκαταστάσεις, εργαστήρια, αποθήκες
- κτίρια με συνολική ωφέλιμη επιφάνεια μικρότερη από πενήντα τετραγωνικά μέτρα (50 m²)
- περιπτώσεις ιδιοκτησιών οι οποίες σύμφωνα με την πολεοδομία δεν είναι «δομικά έργα» ή δεν ανταποκρίνονται στην έννοια του κτιρίου.

Στα νέα κτίρια ή κτιριακές μονάδες είναι υποχρεωτικό να καλύπτεται μέρος (60%) των απαιτήσεων για ζεστό νερό από ηλιακά θερμικά συστήματα. Υπάρχει η δυνατότητα χρήσης εναλλακτικής λύσης, αλλά μόνο εφόσον αυτή έχει αποδειχτεί ότι είναι πιο αποτελεσματική από την ηλικιακή ενέργεια.

Σε σχέση με το πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης, να πούμε ότι αυτό είναι υποχρεωτικό στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- μετά την κατασκευή νέου κτιρίου

- μετά την ολοκλήρωση ριζικής ανανέωσης κτιρίου ή κτιριακής μονάδας
- μετά την πώληση κτιρίου και όταν εκμισθώνεται το κτίριο.

- **Παραπομπές**

- ΚΕΣΙΣΟΓΛΟΥ ΙΟΡΔΑΝΗΣ, (2020) ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ, ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
http://ikee.lib.auth.gr/record/325391/files/KESISOGLOU853_DE.pdf
- Lucija Rakocevic (Th!nk E), Malgorzata Matowska (Th!nk E), Andries De Brouwer (3E) (2022) [Study on regulatory barriers and recommendation for clean energy transition on the islands - Greece Publication](#)

Κινητικότητα και προσβασιμότητα

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

- **Τουρισμός για όλους: προσβασιμότητα**

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Όταν σχεδιάζετε, δημιουργείτε, λειτουργείτε, συντηρείτε και ενημερώνετε για την τουριστική επιχείρησή σας, πρέπει να διασφαλίζετε ότι είναι προσβάσιμη και διαθέσιμη για όλους.» (δείτε: [Τουρισμός για όλους, Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Προσβασιμότητα](#))

Η προσβασιμότητα αφορά:

- **διά ζώσης πρόσβαση** – βελτίωση χώρων και υποδομών ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον όπου οι πολίτες να μπορούν να κινούνται ελεύθερα
- **πρόσβαση στην επικοινωνία** – βοήθεια στους πολίτες με δυσκολίες επικοινωνίας να περάσουν το μήνυμά τους μέσω εργαλείων και εκπαιδευμένου προσωπικού
- **πρόσβαση στο διαδίκτυο** – προσπάθεια να γίνουν οι υπηρεσίες κρατήσεων και οι σχετικές ιστοσελίδες πιο προσβάσιμες

Ένα διεθνές πρότυπο, το ISO 21902 για τον τουρισμό και συναφείς υπηρεσίες, περιλαμβάνει ορισμένες απαιτήσεις και συστάσεις ώστε να καταστεί ο τουρισμός προσβάσιμος για όλους: παρέχει απαιτήσεις και κατευθυντήριες γραμμές ώστε να διευκολύνεται και η ισότιμη πρόσβαση σε άτομα κάθε ηλικίας και ικανότητας. (δείτε: [ISO - ISO 21902:2021 - Τουρισμός και συναφείς υπηρεσίες – Προσβάσιμος τουρισμός για όλους – Απαιτήσεις και συστάσεις](#)).

Άλλοι μείζονες κανονισμοί και νόμοι για την προσβασιμότητα σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι οι εξής:

- σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία: [Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία \(ΣΗΕΔΑΑ\) | Ηνωμένα Έθνη](#)
- Η ευρωπαϊκή οδηγία για την προσβασιμότητα, η [οδηγία \(ΕΕ\) 2019 σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών \(europa.eu\)](#)

• Βιώσιμη κινητικότητα

Προκειμένου να μεταφραστεί σε νομοθεσία η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη «δέσμη προσαρμογής στον στόχο του 55%» το 2021, με σκοπό να αναθεωρηθεί η υπάρχουσα νομοθεσία και να προστεθούν νέες πρωτοβουλίες νομοθεσίας που να σχετίζονται με το κλίμα, την ενέργεια και τις μεταφορές.

Όσον αφορά την προσβασιμότητα, ο στόχος είναι να προαχθεί η βιώσιμη και η έξυπνη κινητικότητα, σύμφωνα με τη στρατηγική και το σχέδιο δράσης για τη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα, ώστε να επιτευχθούν οι ακόλουθοι στόχοι:

Έως το 2030

- τουλάχιστον 30 εκατομμύρια αυτοκίνητα μηδενικών εκπομπών θα κυκλοφορούν στους ευρωπαϊκούς δρόμους
- 100 ευρωπαϊκές πόλεις θα είναι κλιματικά ουδέτερες.
- η κυκλοφορία υπερταχέων σιδηροδρόμων θα διπλασιαστεί στην Ευρώπη
- τα προγραμματισμένα ταξίδια για διαδρομές κάτω από 500 km θα έχουν ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα
- πρόκειται να αναπτυχθεί αυτοματοποιημένη κινητικότητα σε μεγάλη κλίμακα
- θαλάσσια σκάφη μηδενικών εκπομπών πρόκειται να είναι έτοιμα για διάθεση στην αγορά

Έως το 2035

- μεγάλα αεροσκάφη μηδενικών εκπομπών πρόκειται να είναι έτοιμα για διάθεση στην αγορά

Έως το 2050

- σχεδόν όλα τα αυτοκίνητα, τα μικρά φορτηγά, τα λεωφορεία καθώς και τα βαρέα οχήματα θα έχουν μηδενικές εκπομπές.
- θα διπλασιαστούν οι σιδηροδρομικές εμπορικές μεταφορές.
- προβλέπεται ένα πλήρως λειτουργικό, πολυτροπικό διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) για βιώσιμες και έξυπνες μεταφορές με συνδεσιμότητα υψηλών ταχυτήτων.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, προβλέπονται μέτρα, για παράδειγμα:

1. Ενίσχυση της χρήσης **οχημάτων μηδενικών εκπομπών** και σχετικών υποδομών, για παράδειγμα, εγκαθιστώντας δημόσια σημεία φόρτισης.
2. Μέριμνα για **πιο βιώσιμη και υγιή υπεραστική και αστική κινητικότητα**, για παράδειγμα, αναπτύσσοντας επιπλέον δομές ποδηλασίας μέσα στα επόμενα 10 χρόνια.
3. **Τιμολόγηση του άνθρακα και παροχή καλύτερων κινήτρων για χρήστες**, για παράδειγμα, αποβλέποντας σε σφαιρική δέσμη μέτρων, ώστε να είναι δίκαιη και αποτελεσματική η τιμολόγηση παντού στις μεταφορές.

Το πλαίσιο στην Ελλάδα

- **Προσβασιμότητα για όλους**

Όσον αφορά τη συμπερίληψη ανθρώπων με αναπηρία, η ελληνική νομοθεσία δηλώνει ότι σε οποιοδήποτε κτίριο ή κτιριακή εγκατάσταση, πρέπει να διασφαλίζεται η **προσβασιμότητά του για όλους, χωρίς εμπόδια**.

Στους **χώρους νέων κτιρίων**, όταν δεν πρόκειται για κατοικίες, είναι επίσης αναγκαίο να διασφαλίζεται οριζόντια και κάθετη αυτόνομη και ασφαλής πρόσβαση ατόμων με αναπηρία και με προβλήματα, καθώς και η εξυπηρέτησή τους σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους των κτιρίων, σύμφωνα με τις πολεοδομικές οδηγίες του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Σχεδιάζοντας για όλους». Στους παραπάνω αναφερόμενους χώρους περιλαμβάνονται και οι **τουαλέτες**.

Αν τα παραπάνω κτίρια διαθέτουν **χώρους στάθμευσης**, τότε το 5% αυτών ή, τουλάχιστον, μία θέση θα επισημαίνεται δεόντως ως χώρος για χρήστες αμαξιδίων.

Η δυνατότητα **αυτόνομης και ασφαλούς πρόσβασης** σε όλα τα κτίρια από άτομα με αναπηρία και η εξυπηρέτησή τους διασφαλίζονται από προσβάσιμες οριζόντιες και κάθετες διαδρομές, οι οποίες ξεκινούν από το επίπεδο του πεζοδρομίου και φτάνουν μέχρι την πόρτα του ανελκυστήρα και τους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους του κτιρίου. Οι διαδρομές αυτές αποτελούνται από τμήματα ειδικών προδιαγραφών, όπως ράμπες, αναβατόρια, ανελκυστήρες, ενώ προβλέπονται επίσης προστατευμένοι προσβάσιμοι χώροι αναμονής, σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης, όταν τα άτομα ανά όροφο ανέρχονται σε λιγότερα από διακόσια (200), ή ένας (1) χώρος με δύο καθίσματα αμαξιδίου, όταν το άτομα ανά όροφο ανέρχονται σε πάνω από διακόσια (200).

Επιπλέον, οι **εξωτερικοί χώροι** θα πρέπει να έχουν κατασκευαστεί έτσι ώστε τα άτομα με αναπηρία να μπορούν να τους χρησιμοποιούν ισότιμα.

Σε **κτίρια που υπάρχουν νόμιμα** τα οποία δεν διαθέτουν ανελκυστήρα και δεν ήταν υποχρεωτικό να διαθέτουν έναν την εποχή κατασκευής τους, επιτρέπεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων για αυτό και τις ειδικές κτιριακές συνθήκες της περιοχής, η κατασκευή ανελκυστήρα ή άλλων μηχανικών μέσων για την κάλυψη υψομετρικών διαφορών και η κατασκευή της ζώνης πρόσβασης σε αυτά, υπό τον όρο της εκπόνησης ή της επικαιροποίησης της ταυτότητας του κτιρίου. Απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του Αρχιτεκτονικού Συμβουλίου για τα διατηρητέα κτίρια και τα παραδοσιακά χωριά ή περιοχές.

Δείτε: <https://travelthegreekway.com/greece-for-mobility-impaired-people/>

- **Βιώσιμη κινητικότητα**

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα της Ελλάδας του 2020 ορίζει την εκτιμώμενη κατανάλωση ενέργειας, τα σχεδιαζόμενα μέτρα για την ενεργειακή απόδοση και τις βελτιώσεις που αναμένονται να επιτύχουν οι χώρες της ΕΕ. Περιλαμβάνει μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο τομέα των μεταφορών.

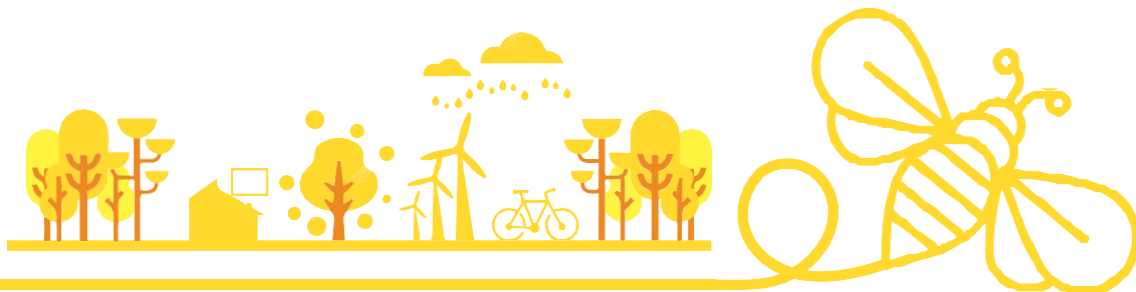
Πιο συγκεκριμένα το ΕΣΕΚ περιλαμβάνει το μέτρο 12 για την **Εισαγωγή ηλεκτρικών οχημάτων και σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων**. Στόχος αυτού του μέτρου είναι η προώθηση της αγοράς και της χρήσης ηλεκτρικών οχημάτων (αυτοκινήτων, μοτοσυκλετών, ποδηλάτων και βαρέων οχημάτων) και η κατασκευή σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων. Το μέτρο αφορά την **πρόβλεψη ευνοϊκών φορολογικών κινήτρων και επιδοτήσεων για την αγορά ηλεκτρικών οχημάτων** κάθε είδους τόσο για ιδιωτικά γραφεία όσο και για δημόσιες υπηρεσίες που χρησιμοποιούν στόλους οχημάτων. Επιπρόσθετα, το μέτρο περιλαμβάνει επιδότηση για την κατασκευή δημόσιων και ιδιωτικών σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, κινούμενα κυρίως με ΑΠΕ.

Ωστόσο, προς το παρόν, οι αριθμοί των ηλεκτρικών οχημάτων και των σταθμών φόρτισης παραμένουν πολύ περιορισμένοι στην Ελλάδα, σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ.

Στην **Αστυπάλαια**, σημαντικές ευρωπαϊκές επενδύσεις συμβάλλουν στη μεταβολή της εσωτερικής κινητικότητας. Στο πλαίσιο του προγράμματος **EMOBICITY**, η ελληνική κυβέρνηση και ο όμιλος Volkswagen δημιουργούν ένα καινοτόμο σύστημα κινητικότητας στο νησί: το παρόν σύστημα συγκοινωνιών **θα αλλάξει και θα χρησιμοποιούνται ηλεκτρικά οχήματα**, κινούμενα με ανανεώσιμη ενέργεια που παράγεται επί τόπου. Μακροπρόθεσμα, η Αστυπάλαια θα αποτελεί ένα νησί μοντέλο για την κλιματικά ουδέτερη κινητικότητα.

Μπορείς να ανακαλύψεις και άλλες ενδιαφέρουσες τοπικές πρωτοβουλίες εδώ:

<https://civitas.eu/thematic-areas/active-mobility>

Βιοποικιλότητα και προστασία της φύσης

Η βιοποικιλότητα ορίζεται ως η ποικιλομορφία των ζώντων οργανισμών, από όπου κι αν προέρχονται, μεταξύ άλλων από τη στεριά, τη θάλασσα και άλλα είδη οικοσυστημάτων.

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

- **Βασικές διατάξεις πολιτικής**

Το 1979, η Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά τη διεθνή δέσμευσή της στη Σύμβαση της Βόννης για τα μεταναστευτικά είδη καθώς και στη Σύμβαση της Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας πανίδας και των βιότοπων στην Ευρώπη, δεσμεύτηκε υπέρ της προστασίας της φύσης με την αποκαλούμενη «οδηγία για τα πτηνά» για την προστασία των ειδών πτηνών και των οικοτόπων τους.

Έκτοτε, έχει εξελιχθεί και διερευνηθεί η νομοθεσία για να περιλάβει την προστασία των οικοσυστημάτων που φιλοξενούν είδη άγριας πανίδας και χλωρίδας. Η «οδηγία για τους οικοτόπους» (1992) συμβάλλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και θεσπίζει τους «φυσικούς οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος», οι οποίοι είναι περιοχές που απειλούνται με εξαφάνιση ή σημαντικά δείγματα βιογεωγραφικών περιοχών (π.χ. Άλπεις, μακαρονησιακή περιοχή, Μεσόγειος, κ.λπ.). **Με την οδηγία προστατεύονται πάνω από 1.000 είδη ζώων και φυτών και πάνω από 200 είδη οικοτόπων, και ήταν η αφετηρία για να δημιουργηθεί το ευρωπαϊκό δίκτυο «Natura 2000».** Όλα αυτά τα μέτρα οδήγησαν τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν και να παρακολουθούν τους απειλούμενους οικοτόπους και είδη, καθώς και να καθορίσουν προστατευόμενες ζώνες όπου οι ανθρώπινες δραστηριότητες μπορούν να περιορίζονται.

Βέβαια, και άλλες πολιτικές που σχετίζονται με την προστασία των υδάτων, τη ρύπανση, τη γεωργία, τα δάση ή άλλα θέματα επηρεάζουν επίσης τη διατήρηση των βιοτόπων και των ειδών που αυτοί φιλοξενούν.

- **Ειδική πρόβλεψη για τον τομέα του τουρισμού**

Σύμφωνα με τα κριτήρια του οικολογικού σήματος για τουριστικά καταλύματα, οι επαγγελματίες του τουρισμού που συμμετέχουν στη διαδικασία θα πρέπει να προβλέπουν:

- Ενημερωτικά/εκπαιδευτικά σημειώματα σχετικά με την τοπική βιοποικιλότητα και την προστασία της φύσης για τους επισκέπτες (πληροφορίες για τα μονοπάτια στη φύση, τις προστατευμένες φυσικές περιοχές, για τις αξίες της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, κ.λπ.)
- Ψυχαγωγία των επισκεπτών που να περιλαμβάνει στοιχεία περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (παρουσιάσεις, εκδηλώσεις, θέσεις παρατήρησης της φύσης, κ.λπ.)
- Θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούν αυτόχθονα ή μη χωροκατακτητικά ξένα είδη (δηλ. είδη φυτών που φύονται φυσικά στη χώρα) στους εξωτερικούς χώρους ή την υδάτινη βλάστηση.

● Τρέχουσες αναθεωρήσεις

Σήμερα, η στρατηγική της ΕΕ δεν προσανατολίζεται υπέρ της προστασίας αλλά κατά της διαρκούς απώλειας βιοποικιλότητας, αλλά και υπέρ της αποκατάστασης!

Η [στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα](#) καταρτίστηκε το 2021 ως έκκληση για δεσμευτικούς στόχους αποκατάστασης των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, ιδίως αυτών με το μεγαλύτερο δυναμικό για παγίδευση και αποθήκευση άνθρακα. Η στρατηγική περιλαμβάνει ειδικές δεσμεύσεις και δράσεις που πρέπει να ολοκληρωθούν έως το 2030.

- Διεύρυνση του υφιστάμενου δικτύου περιοχών Natura 2000 με αυστηρότερη προστασία για τις προστατευόμενες περιοχές
- **Εκκίνηση του σχεδίου της ΕΕ για την αποκατάσταση της φύσης, μαζί με την προβλεπόμενη νομοθεσία για την αποκατάσταση της φύσης στα υποβαθμισμένα οικοσυστήματα**
- Βελτίωση των γνώσεων και της χρηματοδότησης για τη βιοποικιλότητα
- Μεγαλύτερο σεβασμό για τη φύση κατά τη λήψη αποφάσεων σε δημόσιο επίπεδο και σε επίπεδο επιχειρήσεων

Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή πρότεινε **νέα νομοθεσία για την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων**. Η πρόταση συνδυάζει έναν τελικό στόχο αποκατάστασης για τη μακροπρόθεσμη ανάκαμψη της φύσης στην ΕΕ, αλλά και προβλέπει επίσης δεσμευτικούς επιμέρους στόχους αποκατάστασης για συγκεκριμένους οικοτόπους και είδη. Αυτά τα μέτρα θα πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον το 20% των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών

της ΕΕ έως το 2030, και όλα τα οικοσυστήματα που χρειάζονται αποκατάσταση έως το 2050.

Σε διεθνές επίπεδο, τέλη του 2022, κατά την 15η Διάσκεψη των Μερών(COP-15) της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα, η ΕΕ (συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης) και 195 χώρες συμφώνησαν **τελικούς και επιμέρους στόχους δράσης έως το 2030 και το 2050 και καθορισμένους στόχους, μεταξύ των οποίων και η αποκατάσταση του 30% των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων** παγκοσμίως (στη στεριά και τη θάλασσα) έως το 2030, και μείωση των **κινδύνων ρύπανσης** και των **αρνητικών συνεπειών της ρύπανσης από όλες τις πηγές έως το 2030** σε επίπεδα που δεν είναι επιβλαβή για τη βιοποικιλότητα και τις λειτουργίες οικοσυστήματος.

- **Πηγές**

- [Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος](#)
- [Natura 2000 και οι οδηγίες](#)
- Η ευρωπαϊκή στρατηγική για τη βιοποικιλότητα [Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα για το 2030 \(europa.eu\)](#)
- Πρόταση νόμου για αποκατάσταση της φύσης https://environment.ec.europa.eu/publications/nature-restoration-law_en
- Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα <https://www.cbd.int/>
- Οικολογικά σήματα της ΕΕ για τουριστικά καταλύματα Απόφαση της Επιτροπής 2017/175/ΕΚ https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/documents/TA_UM-final-2018.pdf

Το πλαίσιο στην Ελλάδα

Από το 1937, η Ελλάδα άρχισε να αναγνωρίζει φυσικές περιοχές ειδικής οικολογικής σημασίας (δάση, υγρότοπους κ.λπ.) και να τις θετεί υπό ειδική προστασία. Η πρώτη προστατευόμενη περιοχή ήταν το όρος Όλυμπος, το 1938!

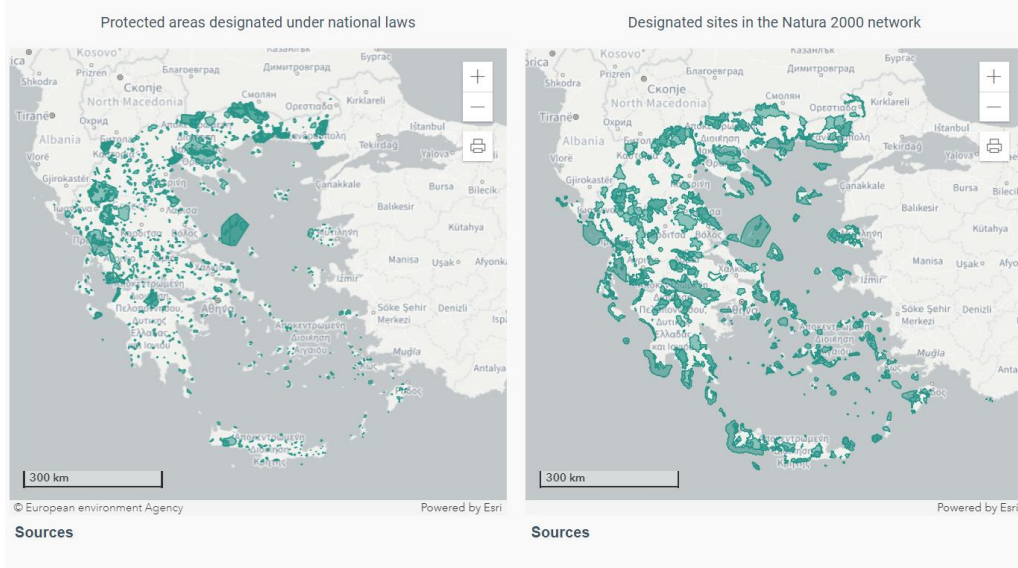
Αυτές οι περιοχές υπάγονται σε ειδικό θεσμικό καθεστώς βάσει εθνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς νομοθεσίας. Ειδικές υποχρεώσεις για την προστασία της φύσης προκύπτουν από τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, τις οποίες η Ελλάδα έχει επικυρώσει: τη Σύμβαση Ραμσάρ και τους υγροτόπους διεθνούς ενδιαφέροντος· τα μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO) και τα αποθέματα της βιόσφαιρας· τις ειδικά προστατευόμενες περιοχές της Σύμβασης της Βαρκελώνης.

Περίπου 34,9% της χερσαίας ελληνικής γης καλύπτεται από προστατευόμενες περιοχές, υπό διάφορα καθεστώτα:

- **Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας:** Περιλαμβάνονται οι περιοχές του Εθνικού Καταλόγου Περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000. Στην Ελλάδα, το δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνει συνολικά 446 περιοχές που καταλαμβάνουν ζώνες που αντιστοιχούν σε πάνω από το 27% του ελληνικού εδάφους και σε πάνω από το 19% των θαλάσσιων περιοχών.
- **Εθνικά πάρκα.** Χερσαίες, υδάτινες ή μεικτές περιοχές, με ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον, λόγω της ποιότητας και της ποικιλίας των φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους, ιδίως των βιολογικών, οικολογικών, γεωλογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών χαρακτηριστικών τους. Στα εθνικά φυσικά πάρκα, επιτρέπονται οι ανθρώπινες δραστηριότητες, εφόσον σέβονται το φυσικό περιβάλλον, το τοπίο και την τοπική αρχιτεκτονική, υπό τον όρο ότι αυτές οι δραστηριότητες προβλέπονται από την πράξη χαρακτηρισμού και το σχέδιο διαχείρισης του πάρκου. Δεκαεπτά πάρκα έχουν ανακηρυχθεί εθνικά σύμφωνα με τον νόμο 1650/1986.
- **Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί.** Χαρακτηρίζονται περιοχές ή στοιχεία σημειακού χαρακτήρα που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων (δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, θαλάσσια προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράχτες, καταρράκτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, κλπ.). Ως Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί είναι δυνατό να χαρακτηρίζονται επιμέρους περιοχές εντός Εθνικών Πάρκων, Περιοχών Προστασίας της Βιοποικιλότητας ή/και Καταφυγίων Άγριας Ζωής και να εντάσσονται εντός ζωνών κλιμακούμενης προστασίας των περιοχών αυτών. Με προϋφιστάμενο Νομικό πλαίσιο και κυρίως βάσει διατάξεων του Δασικού κώδικα και της Δασικής Νομοθεσίας χαρακτηρίστηκαν περιοχές προστασίας ως Εθνικοί Δρυμοί, Αισθητικά Δάση, Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές και Εκτροφεία θηραμάτων.
- **Καταφύγια άγριας ζωής.** Χαρακτηρίζονται περιοχές που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου. Ως Καταφύγια Άγριας Ζωής μπορούν να χαρακτηρίζονται και οι οικολογικοί διάδρομοι μεταξύ προστατευόμενων περιοχών.

Μπορείτε να δείτε τις προστατευόμενες περιοχές στην περιφέρειά σας στον δικτυακό τόπο: Σύστημα πληροφοριών για τη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη [Ελλάδα \(europa.eu\)](http://europa.eu)

Spatial distribution of protected areas network

Ωστόσο, οι φορείς διαχείρισης αυτών των προστατευόμενων περιοχών στερούνται τόσο χρηματοδότησης όσο και πολιτικής στήριξης προκειμένου να είναι λειτουργικοί. Επομένως, επαφίεται στην υπευθυνότητα των επαγγελματιών του τουρισμού να ενημερώνονται και να ενημερώνουν τους πελάτες τους για τις προστατευόμενες περιοχές και τα ευάλωτα είδη τοπικής πανίδας και χλωρίδας, ώστε να αποφεύγονται λανθασμένες συμπεριφορές, όπως βλάβη, συλλογή ή κόψιμο ενδημικής χλωρίδας.

Επιπροσθέτως, τα μηχανοκίνητα οχήματα παντός εδάφους δεν επιτρέπονται σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές όπως, ενδεικτικά, είναι οι μόνιμες ή εποχιακές λίμνες και βάλτοι και οι ακτές τους, οι αιγιαλοί, οι αμμόθινες, οι ποταμοί, τα ρυάκια, τα δάση, τα λιβάδια, τα βοσκοτόπια, οι οικότοποι προτεραιότητας που αναφέρονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, καθώς και τα μονοπάτια που βρίσκονται στις εν λόγω περιοχές (αυτή η δέσμευση δεν καλύπτει την αναγκαία κίνηση για την αντιμετώπιση φυσικών

καταστροφών, για οχήματα του διαχειριστικού φορέα αυτών των περιοχών ή για πρόσβαση στην καλλιεργημένη γη).

- **Παραπομπές**

- Δείτε <https://biodiversity-greece.gr/prostateyomenes-perioches-tis-elladas/>
- Βαλαβανίδης Αθανάσιος (2015) Οικολογικά Δίκτυα Προστασίας της Φύσης στην Ελλάδα. Προβλήματα Διαχείρισης, Περιβαλλοντικής Προστασίας και βιοποικιλότητας

Ένταξη τουριστικών εγκαταστάσεων στο τοπίο

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

- **Βασικές διατάξεις πολιτικής**

Το μεγαλύτερο μέρος της νομοθεσίας στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού, των εδαφών και των τοπίων τους το διαχειρίζονται τα κράτη μέλη. Εντούτοις, τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης επικύρωσαν το 2000 μια **Ευρωπαϊκή Σύμβαση του τοπίου** (επικυρώθηκε στην Ελλάδα το 2010), η οποία προτείνει αρχές για την προστασία των ευρωπαϊκών τοπίων. Έχουν υπάρξει πολλές συστάσεις και πολλές έχουν συμπεριληφθεί στις νομοθεσίες ορισμένων κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

- **Χωροταξικός σχεδιασμός**

Το 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέσπισε **στρατηγική για τη διατήρηση των εδαφών για 2023**, η οποία προτείνει μερικούς μείζονες τομείς παρέμβασης για τη διατήρηση και την προστασία της ποιότητας του εδάφους, τον έλεγχο του κατά πόσο τα εδάφη αποκτούν τεχνητό χαρακτήρα και τη διατήρηση του φυσικού χαρακτήρα των εδαφών. Ωστόσο, αυτό δεν μετουσιώθηκε σε ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο.

- **Πολεοδομία και ένταξη στο τοπίο**

Σε επίπεδο ΕΕ, η διατήρηση φυσικών και δασικών εκτάσεων βασίζεται στις παραπάνω αναφερόμενες οδηγίες για τα πτηνά (79/409 / ΕΟΚ) και για τους οικοτόπους (92/43 / ΕΟΚ) (δείτε Βιοποικιλότητα).

Τα κράτη μέλη πρέπει να προλαμβάνουν, με τα κατάλληλα συμβατικά, κανονιστικά ή διοικητικά μέτρα, την υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών που είναι παρόντα στις εν λόγω περιοχές. Τα μέτρα προστασίας δεν παρουσιάζονται ως ευρωπαϊκό δίκαιο, όμως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να επιβάλει κυρώσεις στα κράτη που δεν έχουν λάβει τα κατάλληλα μέτρα.

Οι ευρωπαϊκοί κανονισμοί δεν θεσπίζουν συγκεκριμένους περιορισμούς για τις ανθρώπινες δραστηριότητες: οι εθνικές αρχές είναι αυτές που πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι δραστηριότητες δεν βλάπτουν τη διατήρηση των τόπων, και, εφόσον χρειάζεται, πρέπει να τις απαγορεύουν.

Σε φυσικά ή πολιτιστικά μνημεία που έχουν ανακηρυχθεί **Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO**, η ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων πρέπει να συνάδει με τους άξονες διαχείρισης και προστασίας που έχουν ενταχθεί στο σχέδιο διαχείρισης του εκάστοτε μνημείου.

Ορισμένες ιδιαιτερότητες του **ελληνικού τοπίου προστατεύονται από την UNESCO**. Ακόμα και αν αυτές οι κατηγοριοποιήσεις δεν οδηγούν σε δεσμευτικές διατάξεις, ενθαρρύνουν όλους τους ενδιαφερομένους να διατηρούν και να αποκαθιστούν, όταν χρειάζεται, αυτά τα στοιχεία των ελληνικών τοπίων.

- Οι τεχνικές της **τοιχοποιίας με ξερολιθιά**, τόσο διαδεδομένες στην ελληνική ύπαιθρο, εγγράφηκαν το 2018 στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας
- Το όρος **Όλυμπος, το φαράγγι της Σαμαριάς και η Οροσειρά Αστερουσίων** έχουν χαρακτηριστεί ως **απόθεμα της βιόσφαιρας**

Δείτε: <https://whc.unesco.org/>

- **Τρέχουσες αναθεωρήσεις**

Το 2023, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ετοίμασε έναν νέο νόμο με στόχο την αντιμετώπιση βασικών απειλών του εδάφους όπως η διάβρωση, οι πλημμύρες και οι κατολισθήσεις, η απώλεια οργανικής ύλης του εδάφους, η αλάτωση, η μόλυνση και άλλα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα για την αναγέννηση των υποβαθμισμένων εδαφών και να καθορίσουν πρακτικές που θα πρέπει να απαγορευθούν ή να εφαρμοστούν για την πρόληψη της υποβάθμισης των εδαφών.

- **Γενικές πηγές**
  - ο [Σύμβαση του τοπίου του Συμβουλίου της Ευρώπης](#)

- [Σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς \(16 Νοεμβρίου 1972\)](#)
- [EU Soil Strategy for 2030](#)
- [Project of new Directive for soil monitoring and resilience](#)

Το πλαίσιο στην Ελλάδα

Μία από τις βασικές απειλές του ελληνικού τοπίου είναι η άναρχη δόμηση εκτός των αστικών περιοχών. Η ελληνική νομοθεσία βάζει κάποια όρια σε αυτή την ανάπτυξη χωρίς όμως να διασφαλίζει την πλήρη προστασία του τοπίου.

• **τουριστικά καταλύματα σε περιοχές εκτός σχεδίου**

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία («νόμο Χατζηδάκη»), όσον αφορά τα τουριστικά καταλύματα, αναφέρεται ότι συναντούνται πολλά σε περιοχές εκτός σχεδίου. Η μέγιστη επιτρεπόμενη κάλυψη για κτίρια που βρίσκονται σε τέτοιες περιοχές δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του γηπέδου. Σχετικά με αυτά, ώστε να θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα, είναι 8.000 τ.μ.. Κατ' εξαίρεση, θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα γήπεδα εμβαδού κάτω των 8.000 τ.μ. και ελάχιστου εμβαδού 4.000 τ.μ. για την ανέγερση ξενοδοχειακών καταλυμάτων, εφόσον πληρούν ενεργειακά, περιβαλλοντικά ή πολεοδομικά κριτήρια που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (για αυτά τα κριτήρια δειτε ΦΕΚ Τεύχος Β' Αρ. Φύλλου 5415 της 19ης .10.2022).

Για τα τουριστικά καταλύματα, εκτός από τις οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις (κάμπινγκ) και τους τουριστικούς λιμένες, ο συντελεστής δόμησης διαμορφώνεται, ανάλογα με την έκταση του οικοπέδου, ως εξής:

- Έκταση οικοπέδου έως 50 στρέμματα: 0,18
- Έκταση οικοπέδου έως 100 στρέμματα: 0,18 για τα πρώτα 50 στρέμματα και 0,15 για την υπόλοιπη έκταση του οικοπέδου
- Έκταση οικοπέδου πάνω από 100 στρέμματα: 0,18 για έως τα 100 στρέμματα, 0,15 για έως τα τετρακόσια τέσσερα (404) στρέμματα και 0,10 για την υπόλοιπη έκταση του οικοπέδου
- Όσον αφορά το μεικτό κατάλυμα, είναι δυνατή η οικοδόμηση ξενοδοχείου (ασχέτως κατηγορίας αστέρων) σε συνδυασμό με τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες, υπό όρους. Σε αυτή την περίπτωση, ο συντελεστής δόμησης ορίζεται στο 0,2.

Οι αρμόδιοι φορείς για τη διαδικασία αδειοδότησης όσον αφορά τη δημιουργία ξενοδοχείου θα σας βοηθήσουν να καθορίσετε καλύτερα τους κανόνες, ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο και το συγκεκριμένο έργο σας:

- Περιφερειακά γραφεία τουρισμού
- Διεύθυνση Περιφερειακού Σχεδιασμού και Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης των περιφερειακών αρχών.
- ΕΟΤ, Διεύθυνση Τουριστικών Εγκαταστάσεων, Τεχνικές Υπηρεσίες.
- Αρχή Πολεοδομικού Σχεδιασμού του σχετικού δήμου.

- **Πιστοποίηση “Glamping”**

Ίσως για την προώθηση τουριστικών δομών με περιορισμένο αντίκτυπο στο τοπίο, αλλά και για την ενθάρρυνση μιας αναδυόμενης παγκόσμιας ζήτησης εναλλακτικού τουρισμού στη φύση, Το Ελληνικό Υπουργείο Τουρισμού εισήγαγε μια νέα σφραγίδα πιστοποίησης για τις επιχειρήσεις που προσφέρουν «glamping» καταλύματα μεταξύ των υπηρεσιών τους.

“Με τον όρο «glamping» νοείται η εμπειρία πολυτελούς διαμονής στη φύση, σε τουριστικά καταλύματα στην ύπαιθρο που ανεγείρονται σε εκτός σχεδίου περιοχές και περιλαμβάνουν διαφοροποιημένους τύπους διαμονής σε δομές ήπια εναρμονισμένες στο φυσικό περιβάλλον, συνδυάζοντας υψηλή αισθητική και παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών.” (Νόμος 4688/2020 Ειδικές μορφές τουρισμού, διατάξεις για την τουριστική ανάπτυξη και άλλες διατάξεις)

Η σφραγίδα πιστοποίησης χορηγείται από το υπουργείο σε τουριστικά καταλύματα τριών τουλάχιστον αστέρων (ξενοδοχεία ή επιχειρήσεις κάμπινγκ) και έχει πενταετή διάρκεια. Τα ποιοτικά κριτήρια glamping είναι τα εξής:

- διαμονή σε άρτια και ποιοτικά εξοπλισμένα διαφόρων τύπων και μεγεθών κατασκηνωτικά μέσα ή ημιμόνιμες δομές υψηλής αισθητικής σε κελύφη ιδιαίτερου αρχιτεκτονικού σχεδιασμού που δύνανται να συναρμολογούνται και **να αποσυναρμολογούνται ή να μεταφέρονται**, όπως ενδεικτικά θολωτές δομές (domes), γιούρτες (yurts), πασαλοκαλύβες. Στις επιτρεπόμενες εγκαταστάσεις συμπεριλαμβάνονται υπεδάφια δίκτυα υποδομών και συστημάτων ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροδότησης, καθώς και έργα πρόσβασης και κυκλοφορίας,
- **εναρμόνιση των κατασκηνωτικών μέσων και ημιμόνιμων δομών με το φυσικό περιβάλλον** με τη μικρότερη δυνατή επέμβαση σε αυτό,
- **χρήση υλικών στο σύνολο της εγκατάστασης φιλικών προς το φυσικό περιβάλλον,**
- προώθηση δραστηριοτήτων θεματικού τουρισμού - ειδικών μορφών τουρισμού

- **Παραπομπές**

- *Νόμος 4759/2020 ΦΕΚ 245/Α/9-12-2020 Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις.*
- *Νόμος 4688/2020 ΦΕΚ 24-05-2020 Ειδικές μορφές τουρισμού, διατάξεις για την τουριστική ανάπτυξη και άλλες διατάξεις*

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
MINISTRY OF TOURISM

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
COMPANY NAME

Έκθεση σε φυσικούς κινδύνους

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Δεν υπάρχει μία και μοναδική νομοθεσία που να καλύπτει όλους τους κινδύνους φυσικών καταστροφών. Η νομοθεσία εκδίδεται κυρίως από τα κράτη. Ωστόσο, ορισμένες νομοθετικές πράξεις έχουν εκδοθεί για συγκεκριμένους κινδύνους, ιδίως μετά από φυσικές καταστροφές.

Το 2007 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκριναν την [οδηγία 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας](#). Αυτή η οδηγία στοχεύει στη θέσπιση ενός **κοινού πλαισίου για την πρόληψη και τη διαχείριση των φυσικών καταστροφών** στην Ευρώπη, με σκοπό να προστατεύεται η ανθρώπινη ζωή, το περιβάλλον και τα περιουσιακά στοιχεία. Εφαρμόζεται σε όλες τις φυσικές καταστροφές, όπως πλημμύρες, κατολισθήσεις, σεισμούς, θύελλες και δασικές πυρκαγιές.

Η οδηγία περιλαμβάνει την έγκριση **σχεδίων διαχείρισης καταστροφών, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο**, τα οποία καθορίζουν τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν σε περίπτωση φυσικής καταστροφής. Αυτά τα σχέδια πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα πρόληψης, ετοιμότητας και διαχείρισης κρίσεων που αποσκοπούν στον μετριασμό των επιπτώσεων των εν λόγω καταστροφών στους ανθρώπους και τις υποδομές, περιλαμβανομένων των τουριστικών υποδομών.

Προβλέπει τη θέσπιση **σχεδίων διαχείρισης πλημμύρας, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο**, καθώς επίσης την εκπόνηση χαρτών όπου εμφανίζονται οι κίνδυνοι πλημμύρας. Αυτό το έγγραφο θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά το στήσιμο ενός ξενοδοχείου σε απομακρυσμένη περιοχή, καθώς παρέχει τις αναγκαίες πληροφορίες για την πρόληψη και την αποφυγή αυτών των κινδύνων, ιδίως σε περιοχές επιρρεπείς στις πλημμύρες.

Επιπλέον, ο **Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ** είναι ένας μηχανισμός που διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και των χωρών που συμμετέχουν στην αντιμετώπιση καταστροφών και παρέχει ένα πλαίσιο για αμοιβαία βοήθεια σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών καταστροφών. Για παράδειγμα, τον Ιούλιο του 2023 η Ελλάδα αντιμετωπίζει το μεγαλύτερο σε διάρκεια κύμα καύσωνα στην ιστορία της και η ΕΕ και τα κράτη μέλη της την βοηθούν να καταπολεμήσει τις δασικές πυρκαγιές μέσω του μηχανισμού πολιτικής

προστασίας της ΕΕ. Έχουν κινητοποιηθεί αεροσκάφη από τον στόλο του RescEU και εκατοντάδες πυροσβέστες.

Το πλαίσιο στην Ελλάδα

- **Πλημμύρες**

Όσον αφορά την **αντιπλημμυρική προστασία**, δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία για τα ξενοδοχεία και τον τουριστικό κλάδο. Οι υπηρεσίες του υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, καθώς επίσης και οι υπηρεσίες του υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και οι αρμόδιες υπηρεσίες αποκεντρωμένης διοίκησης ή η περιφέρεια, μπορούν να μελετούν και να εκτελούν έργα για αντιπλημμυρική προστασία και εργασίες συντήρησης σε υδατορεύματα ή να αναθέτουν τα παραπάνω σε τρίτους.

Σε περίπτωση πλημμύρας, μια οργανωμένη προληπτική εκκένωση ανθρώπων από μια περιοχή που τεκμηριωμένα απειλείται από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή, αποτελεί μια δράση πολιτικής προστασίας η οποία βασίζεται στην προστασία της ζωής και της υγείας. Η οργανωμένη εκκένωση πολιτών θεωρείται ένα μέτρο προληπτικής προστασίας τους, το οποίο πρέπει να βασίζεται στον χρόνο (ενώ η καταστροφή βρίσκεται σε εξέλιξη) και υπό ορισμένες συνθήκες και περιορισμούς. Σε περίπτωση ξαφνικών πλημμυρών, όταν υπάρχουν αιτήματα για βοήθεια σε ήδη πλημμυρισμένες περιοχές ή σε περιοχές όπου θεωρείται, λόγω των εξελίξεων, ότι η προσωπική ασφάλεια των ατόμων που ζητούν βοήθεια διατρέχει άμεσο και διαρκή κίνδυνο, η πυροσβεστική είναι αρμόδια για την άμεση μεταφορά αυτών των ατόμων σε ασφαλές μέρος.

- **Δασικές πυρκαγιές**

Όπως αναφέρθηκε ήδη, δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία για τις δασικές πυρκαγιές και τον τουρισμό. Ωστόσο, σε κάθε κτίριο είναι αναγκαίο να υπάρχει μια οδός διαφυγής. Απαγορεύεται να περνάς στις οδούς διαφυγής από βοηθητικούς χώρους, όπως τουαλέτες, αποθήκες και ηλεκτρομηχανικές εγκαταστάσεις.

Οι οδοί διαφυγής συνήθως διαρθρώνονται σε τρία διαφορετικά και διαδοχικά στάδια:

- την απροστάτευτη οδό διαφυγής (τη διαδρομή από οποιοδήποτε σημείο του κτιρίου προς έναν ασφαλή χώρο)

- την πυροπροστατευμένη οδό διαφυγής (το δεύτερο στάδιο διαφυγής, το οποίο ξεκινάει με μια έξοδο κινδύνου και οδηγεί σε μια έξοδο στο επίπεδο του ορόφου εκκένωσης, π.χ. ένα πυροπροστατευμένο κλιμακοστάσιο) και
- την οριζόντια οδό προς την τελική έξοδο (η συνέχεια των πυροπροστατευμένων οδών διαφυγής από τους επάνω ή τους υπόγειους ορόφους του κτιρίου που καταλήγουν στον όροφο εκκένωσης προς την κατεύθυνση των τελικών εξόδων: είτε σε έναν ελεύθερο και ασφαλή χώρο του κτιριακού συγκροτήματος είτε στο ύπαιθρο).

Επιπροσθέτως, πρέπει να είναι προστατευμένοι εντός και εκτός του κτιρίου από οποιονδήποτε κίνδυνο που ενδέχεται να προκύπτει από φλόγες ή καπνούς από τα συστήματα εξαερισμού, τις ηλεκτρομηχανικές εγκαταστάσεις, τις αίθουσες λέβητα ή άλλους επικίνδυνους χώρους.

Επιπλέον, τα κτίρια πρέπει να έχουν διάγραμμα πυροπροστασίας, ανάλογα με το ύψος τους.

Επίσης, ο διαχωρισμός ενός κτιρίου σε πυροδιαμερίσματα έχει ως σκοπό να συγκρατεί την πυρκαγιά εντός του χώρου όπου εκδηλώθηκε και να μειώνει την οριζόντια και/ή κάθετη εξάπλωσή της στο υπόλοιπο κτίριο. Προκειμένου να περιοριστεί η εξάπλωση της φωτιάς από το ένα πυροδιαμέρισμα στο άλλο, οι τοίχοι του πυροδιαμερίσματος πρέπει να διαθέτουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

- **Σεισμοί**

Σχετικά με τους σεισμούς και την πρόληψή τους, εφαρμόζεται η ελληνική αντισεισμική νομοθεσία για τα κτίρια.

Λόγω της περιπλοκότητάς της και της ειδικής γλώσσας της, μπορείτε να τη βρείτε εδώ: <https://www.oasp.gr/userfiles/EAK2000.pdf>

Βιβλιογραφία

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Transition pathway for tourism \(2022\) \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/e300040129_Greek_tourism_policy_and_international_evolution_en.pdf)

[Ο κανονισμός για την τουριστική δραστηριότητα στην Ευρώπη](#)

Τσαρτας Π., Λαγος Δ. (2001) Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, Πολιτιστικό περιβάλλον και τουρισμός: ο ρόλος του αρχιτέκτονα Cultural environment and tourism: the role of the architect, 20-23 Σεπτεμβρίου, 2001: Καβάλα

https://www.researchgate.net/publication/330040129_Greek_tourism_policy_and_international_evolution

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ 2019 Έκθεση χώρας - ΕΛΛΑΔΑ

Styles D, Schoenberger H, Galvez Martos J. *Best Environmental Management Practice in the Tourism Sector. EUR 26022. Λουξεμβούργο (Λουξεμβούργο): Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης· 2013. JRC82602*

Βασιλειάδης Δ., Διβάνη Χ., Κανελλοπούλου Θ., Κουσκουνά Μ., Παπαπετρόπουλος Α.,(2021) *Δίκαιο Περιβάλλοντος*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Ευρωπαϊκή Κομισιόν(2015), Έγγραφο περί ορθών πρακτικών της οδηγίας της ΕΕ για τους ζωολογικούς κήπους, Ευρωπαϊκή Ένωση: διαθέσιμο σε:

<https://ec.europa.eu/environment/nature/pdf/Zoos%20Directive%20Good%20Practices%20-%20EL.pdf>

Παπαθανασόπουλος Α. (2019), Προστασία του Περιβάλλοντος: Φυσικές Καταστροφές και Αυθαίρετη Δόμηση, Διαθέσιμο σε: <https://nomosphysics.org.gr/19266/prostasia-toy-perivallontos-fysikes-katastrofes-kai-aythaireti-domisi/>

Νομοθεσία

Εγκύκλιος, Διευκρινίσεις για την εφαρμογή του ν.4122/2013 για την «Ενεργειακή Απόδοση Κτιρίων»

Κοινή Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/90439/1846/2021, Μέτρα και όροι για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων σε εναρμόνιση με τις διατάξεις της οδηγίας 99/31/ΕΚ του Συμβουλίου της 26ης Απριλίου 1999 «περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων», όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/850 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 4514/Β/30-9-2021)

Νόμος 4042/2012, Ποινική προστασία του περιβάλλοντος - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99/ΕΚ - Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ - Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής., Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 24/Α/13-2-2012)

Ν. 4258/2014, Διαδικασία Οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα ρυθμίσεις Πολεοδομικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, (ΦΕΚ Α 94/14-4-2014)

Νόμος 4414/2016, Νέο καθεστώς στήριξης των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαραγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης - Διατάξεις για το νομικό και λειτουργικό διαχωρισμό των κλάδων προμήθειας και διανομής στην αγορά του φυσικού αερίου και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 149/Α/9-8-2016)

Νόμος 4784/2021, Η Ελλάδα σε κίνηση: Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα - Μικροκινητικότητα - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό, την απλούστευση και την ψηφιοποίηση διαδικασιών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, (ΦΕΚ 40/Α/16-3-2021)

Νόμος 3937/2011, Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, (ΦΕΚ 60/Α/31-3-2011)

Οδηγία 91/271/ΕΟΚ, Επεξεργασία Αστικών Λυμάτων, (ΕΕ L 135 της 30.5.1991, σ. 40-52)

Οδηγία 2000/60/ΕΚ, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 327 της 22/12/2000 σ. 0001 – 0073)

Οδηγία 2008/105/ΕΚ, για τη θέσπιση προτύπων ποιότητας περιβάλλοντος στον τομέα της πολιτικής των υδάτων

ΟΔΗΓΙΑ 2009/147/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΪ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΪΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΪΟΥ, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (20/7)

ΟΔΗΓΙΑ 2012/27/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΪ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΪΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΪΟΥ, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L 206 της 22/07/1992 σ. 0007 – 0050)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 41/2018, Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 80/Α/7-5-2018)

Προεδρικό Διάταγμα της 14-7-1999, Κώδικας βασικής πολεοδομικής νομοθεσίας, , Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, (ΦΕΚ 580/Δ/27-7-1999)

Προεδρικό Διάταγμα 41/2018, Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων, , Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 80/Α/7-5-2018)

Επικοινωνία:

Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος

Isabelle Trinquelle

itrinquelle@medcenv.org

<https://medcenv.org/>

